

DISPVATIO PHYSICA
DE
NECESSITATE
ENTIA MULTIPLI-
CANDI

QUAM
IN CATHOLICA ET ELECTORALI
VNIVERSITATE INGOLSTADIENSI

PRAESIDE
HENRICO HENRICH,
SOCIETATIS JESV, PHILOSOPHIAE
PROFESSORE ORDINARIO

SUSTINEBIT
REL. F. GVILIELMVS BRÖLL,
CAN: REG: ORD: S. AVGVSTINI,
ECCLESIAE BEYHARTINGENSIS PRO-
fessus, LL. Artium & Phil: Baccalaureus, ac
Metaphysicæ Studiosus

ANNO REPARATAE SALVTIS M. DC. L.
MENSE MARTIO.

INGOLSTADII, in Typographia Ederiana, excudebat Joannes Ostermayr,

R.^{mo} Per Illustri. ac Amplissimo Domino, Domino
IOANNI GEORGIO, L. B. DE PVECH,
WALCHERSAICH ET THANN, &c. CATHE-
DRALES ECCLESIAE FRISINGENSIS DECANO
dignissimo, &c. Ill.^{mi} ac R.^{mi} Principis Domini, D. Vici Adami
Frisingensis Episcopi Consiliario intimo, &c.

NEC NON

Admodum RR. Prenobilibus ac Amplissimis

DOM: D. CAPITVLARIBVS.
DOMINIS AC PATRONIS MEIS
COLENDISSIMIS

Riennium ferè est, R.^{mo} Perillustris. Admodum RR. Prenobiles & Amplissimi DD. &c. ex quo Arena Stagyrea me credidi, stadium Philosophicum inter Mortis & Martis pericula decursurus: nulla alia de causa, quàm ut honestissimò puluere sordidus si non jam essem, Eiusdem Discipline Candidatus forem, suo tempore supremà Laureà cobonestandus. Feci hactenus Gladiatorum ritum, qui domi se diu ac multum inter priuatos parietes ante exercere solent, quàm Foro se & liberè carpenti singula vulgo committant. Prodeundum mihi hodie in publicum est, Biennium integrum jam domi exercitato, quod tamen ipsum sine Tuo R.^{mo} & Amplissime Domine, & Vestro Admodum RR. & Prenobiles Domini D. patrocinio facere non ausim, tenuitatis quanta domi mea sit, minimè ignarus. Philosophia & Tullio & alijs, plerumque vel Amor Sapientiae, vel studium Virtutis dicitur, quod Adoleuisse vobiscum, & in adibus vestris morari, nec mihi, nec ulli alteri dubium esse potest. Veram sapientiam, inquit Ille non nisi purgatae pieque animae vel intelligere possunt, vel amare. quales cum vos, Amplissimi Domini D. esse credā, non mirari debetis, si libellum meum vobis tanquam proprijs Sapientiae sedibus inscribam. Optimè spe fretus fore ut hoc Bonum Communicatiuum suis sit. Grauitèr, credite, in Amplissimū Praesulem meum peccassem, si quemquā prater vos, alium Patronum quasiuissem; Cuius voluntati & Imperio tanto libentius obsecutus fui, quanto ardentius antè hoc ipsum tacitus vouebam. Accipite ergo sapientissimi viri sapientiae partū nemini alteri quàm vobis debitum, & me in Arena titubantem Vestra sapientia subleuate. Hoc & Ego voueo, & omnes mecum in Monasterio precantur. Ingolsbadj. 28. Martij, Anno M. DC. L.

R.^{mo} & Perill, ac AA. DD. VV.

Paratissimus cliens

Fr. Guilielmus Bröll.

P R O O E M I V M.

Axioma, & primum velut principium in Philosophia est, entia sine necessitate non esse multiplicanda: sed quæ, & quantas sit illa necessitas, non proinde est exploratum. Mihi semper, præter ceteras, visa est illa sufficere, quæ ostendit effectuum nonnullorum, experientia, aut aliis certo Doctorum consensu cognitorum, nullam à priori ratione reddi posse, nisi aut distincta quadam entitas, aut noua entitatu cognita virtus admittatur. Propterea tanquam principium per se quoque notum censui: illam sententiam inter duas controuersas alteri preferendam, quæ plurimum effectuum, experientiarum,

aut alias receptarum sententiarum ratione à priori reddere potest, etiam si plura entia admittat, ceteris tamen paribus. Quia verò cognoui hoc ipsum in dubium reuocari, dum aliqui putant, ad recipiendum dictum principium non tantum cætera, sed etiam entitatum multitudinem debere esse parem: ideo conabor ostendere, nisi hac ipsa necessitas multiplicandi acceptetur, plurima argumenta, à communiori Philosophia recepta, vim omnem, aut certè magnam partem amittere. Idque eo fine, ut breuissima positiones communiorum sententiarum ab alijs fusi pariter & ingeniose explicata minore tadio legi possint.

S. I.

Principia in factò, siue Causæ intrinsecæ corporis naturalis.

THESES I.

Ola materia prima, & forma substantialis sunt talia principia. Prior est subiectum primum vniuersi cuiusq;, ex quo fit aliquid, cum in sit non secundum accidens, & cum aliquid corrumpitur, in hoc abibit ultimū. Siue: est substantia incompleta, quæ per modum magis perfectibilis constituit compositum corporis naturalis. Eius potentia universalis & remota, respectu substantiarum non est realiter distincta ab ipsa; per quā respicit omnes formas nondum corruptas, non tamē collectivè simul aut successivè habendas, sed disjunctivè, & sub hac conditione: si ponantur debite circumstantiæ naturaliter possibiles. Corruptas formas, ut tales, naturaliter non appetit.

II. Forma substantialis de facto data, est substantia incompleta, quæ per unionem distinctam constituit totum compositum materiale per modum magis perfectientis. Et universaliter loquendo: inter duo sibi conaturaliter intimè unita illud est forma, quod potius perficit, & illud subiectum quod potius perficitur. Quando verò alterum omnino non est perfectibile, tunc neutrum est propriè forma aut subiectum alterius. Iam celebris oritur quæstio, an dentur de facto istæ duæ partes realiter à se distinctæ, an verò corpora naturalia sint una entitas realiter indivisibilis in partes essentielles.

III. Negat Gomeſius Pereira in margaritâ Antonianâ, qui docet elementa esse substantias plane simplices sine omni compositione essentiali. Item Franciscus Vallesius in sacra Philosophia cap. 69. quos se-

quantur nonnulli Recentiores Atomistæ, qui omnia corpora mixta componi docent, non ex partibus essentialibus per modum subiecti & forme se habentibus, sed ex minimis quibusdā particulis, siue atomis partim igneis, partim aqueis, aëreis, & terrestribus. Sunt denique reperti qui dicerent totum universum corporeum esse eiusdè omnino speciei substantialis, ut ad eodè equus & lapis tantum accideret aliter differrent. Cuius erroris S Thom. 1. contra gentes c. 63. Galenū Medicū insinulat. Quæ omnes sententiæ in hoc conveniunt, quod parcam naturæ indolē sequi videantur, unā simplice substantia contenti, reiecto (saltem in elementis) partium componentium binario.

IV. Affirmat liberalior Philosophia tota cum Aristotele, Dico Thom. Scoto, ceterisque melioribus Philosophis, qui omnes hanc in parte entia multiplicare non horrent, quia necessitatem vident. Necessitas tamen ab ipsis assignata (ex ratione naturali patet facta, Theologicas enim suis Authoribus hic relinquere) nihil evincet; si supponamus melius esse entia non multiplicare, quam rationes à priori reperire. Nam illa necessitas oritur fere ex sequentibus capitulis. 1. quia quotidie experimur substantias novas oriri, interire alias, cuius experientia causas Philosophia dare non poterit, nisi supponat dari aliquid subiectum commune genito & corrupto. Cum enim causa secunda naturaliter & de facto creare non possit, necessarium est, ut vel nihil agat vel ex subiecto præsupposito operetur. 2. Experimur, ignem ex ligno non producere alium ignem prius quam introduxerit dispositiones. Huius rei apta ratio desideratur.

bicur, nisi dicamus materiam ligni per introductionem accidentium disponi debere ad novam formam recipiendam. Imò ne quidem ratio est, cur destrui debeat lignum præcedens si non dicamus dari aliquam materiam, quæ utriusque formæ (ligni & ignis) capax sit, simul tamen utramque capere non possit, ac proinde ad ingressum novæ, alterius destructionis consequi.

V. Peculiariter contra eos, qui docent nihil de novo produci (nisi forte motum localem) & aquam v. g. ex frigida tantum ideo fieri calidam, quia egrediuntur particule frigida & ingrediuntur calida. Item cum aer ex tenebroso sit lucidus, egredi atomos umbrosos, & ingerere se eorum loco particulas lucidas, contra hos inquam tertia necessitas petitur ex eodem fonte: quia tunc nulla esset ratio, cur aqua in vaso optimè clauso æquè citò calefieret, quam in aperto; cum in tali casu prohiberetur saltem tam facilis egressus & ingressus tot particularum. Quando verò conclusio lucidum ex repentinâ valuarum obductione fit tenebrosus, deberent atomi lucidi ideo egredi, quia ipsi via præcluditur, quod est inconueniens. Vide consicitur vel nos debere horum effectuum causas ignorare, vel supponere tales mutationes, quas sensibus percipimus, alio modo fieri, quam per corpusculorum commixtionem, scilicet per actionem aliquam plurium, & novarum entitatum productivam. Et hoc posterius priori anteponendum esse.

VI. Contra Galenum & nonnullos Recentiores, qui formam substantialem sustulerunt, & essentiam corporum v. g. ignis præter subiectum constituerunt in aggregatione certorum accidentium militat. 4. vel sola, vel saltem præcipue eadem experientia. Videmus esse quædam subiecta, quæ amissam certorum accidentium aggregationem iterum reparent, quando ab hoste extrinseco liberantur, v. g. aqua calefacta, dempto igne, reducit se ad debitum gradum frigoris. Cuius reductionis rationem naturalem ut dare possimus, supponimus aliquod principium radicale distinctum ab illo subiecto, ex quo hoc ipsum principium educitur, & ab omnibus accidentibus, quorum radix est. Hoc supposito ostendimus quare id, quod ante habebat accidentia chartæ, si iniiciatur in ignem, inde retractum, post lucem & summum calorem receptum non amplius reparet priora accidentia: id verò quod ante habebat accidentia ferri iniectum in ignem, etiam si lucem & calorem recipiat, tamen inde remanens redeat ad pristinas qualitates; causam enim referimus in radicale principium quod in priori casu simul cum accidentibus destructum est,

in posteriore pereuntibus licet plurimis accidentibus, tamen ipsum manens solum restum. Ecce! plura entia admittimus, quam Galenus, sed experientiarum explicandarum causam compulsi.

§. II.

CAUSÆ PHYSICÆ.

VII. Causa est principium influens, per influxum formaliter ex se defectibilem. Illa res Physicè (in effectus saltem creatos influens) quam productio quæ talis essentialiter, immediatè & determinatè afficit (siue respicit) proprii naturæ. Inter duo connexa quoad existentiam illud est prius naturâ, quod ab alicuius rei positione (productione, si ens positivum est) quæ tali afficitur ut jam aliunde habens existentiam. Et illud est posterius (respectu illius quod dicto modo afficitur, quod per hanc ipsam positionem accipit existentiam).

VIII. Non plures Causas propriè dictas admittim⁹, quam duas, efficientem, & materialem extrinsecam, siue comparatam ad effectum, quem non componit. Materialis est illa causa physica, ex qua aliquid fit quod ipsi insit saltem per productionem, siue: cui immediatè & essentialiter inest suus influxus. Efficiens est id à quo primò procedit actio, siue: est causa physica habens talem influendi modum, ut ab influxu extrinsecè, vel tantum mediatè intrinsecè afficiatur, nisi identificetur cum oppositâ specie.

IX. Utriusque virtus causativa realiter non distinguitur ab entitate Causæ. Nec inuoluit formaliter ipsam productionem siue actionem: sed est exigentia, (si virtus sit positiva) ut possibiles sit talis productio, à quâ pro priori naturæ essentialiter immediatè & determinatè afficiatur. Hæc virtus causativa non ita arcte habenda est, ut soli Deo concedatur. Neque, influxus actualis sit Creaturis dandus, ut non etiam simultaneus Dei concursus semper requiratur. Quæ certa & communis sententia (sicut & illa, quæ præter efficientem causam adhuc concedit materialem) difficulter ratione naturali probatur, si dictum nostrum principium non supponatur, nam

X. Nonnullorum malè notæ Philosophorum stulta sententia (ut eam vocat D. Thom. 3. contra gentes c. 69.) docet solum Deum operari: creaturas verò ipsas tantum esse condiciones, sine quibus Deus non operaretur. Hæc doctrina minus multiplicat virtutes productivas, quam nostra & communis Catholicorum: præcipuum tamen fundamentum est hoc, quod operatione creaturis negatâ, nulla, aut non nisi inepta, ratio dari possit experientiæ & libertatis humanæ.

humanæ; si enim omnem virtutem agendi à creaturis sustuleris, etiam auferes virtutem agendi & non agendi, quod requiritur ad libertatem; neque Philosopho satis erit dicere hominem, nihilominus esse liberum, cum id à posteriore experiamur in nobis, & ex hisciscamus. Non, inquam, sufficit, quia naturalis scientiæ est, ita de rebus philosophari, ut, quantum fieri potest, rerum causas asserere possit. Malumus proinde etiam hic plures virtutes causatiuas agnoscere, quam tali ratione carere.

XI. Quod magis facinus in immediato Dei cum creaturis concursu tuendo; nam & Durandus, quando in 2. dist. 1. quæst. 5. & dist. 37. quæst. 1. negat Deum concurrere immediatè cum ipsis creaturis, parcius est in influxibus saltem formaliter distinctis admittendis, quam nostra doctrina, & communis Diui Thomæ 1. part. quæst. 105. a. 5. quæ præter creaturæ concursum etiam Dei, ut causæ primæ, influxum necessarium esse tradidit. Pro quâ tamen vix alia paulò efficacior probatio à Philosophia adferri potest, quam ista: quod aliter tollatur nobis modus & ratio Deo perfectissimum dominium asserendi ab indubitato omnium sensu ipsi tributum. Quod verò tollatur hæc ratio sic ostenditur: Ratio à priori asserendi Deo perfectissimum dominium in Creaturas est ipsa definitio perfectissimi dominij, quod scilicet sit Jus disponendi de re omni omnino modo, aliunde non implicante, & nullam imperfectionem inferente. Sed negato hoc immediato influxu, non amplius posset Deo perfectissimum Dominium attribui per hanc definitionem, ergo tolleretur ratio à Priori. Maior difficultatem non habet. Minorem probò: immediatè impedire creaturam à sua operatione, est quedam dispositio, quæ neque imperfectionem importet neque aliunde (abstrahendo ab hac ipsa quæstione, quæ hic non debet reddi pro ratione) implicat: sed DEVS, negato immediato influxu non potest immediatè impedire, ergo non potest ipsi amplius asseri perfectissimum dominium ex definitione. Maior iterum dubia non est; nam etiam ad creatum dominium pertinet posse mancipium prohibere à certis actibus, minor probatur. quid enim agendum esset Deo, ut ignis ab ipso independens non ambureret pilos trium puerorū? an extinguendus? an ab illis removendus? an ipsi calor auferendus? at hæc omnes sunt tantum mediata prohibitiones, quatenus per destructionem vel ipsius Causæ, vel potentie, vel alicuius certæ & indubitata conditionis creaturæ impedit, ne agere possit,

& nullus alius modus apparet, quo impedire possit, ergo negato immediato influxu non potest immediatè impedire, ergo neque est perfectissimus dominus. At admissio hoc concursu, ab agendo DEVS quamlibet creaturam coercere potest per hoc solum, quia negat concursum omni Creaturæ necessarium, quod est immediatè impedire. Habemus proinde & hic necessitatè influxus formaliter plures asserendi, quia per illos alicuius certæ sententiæ ratione inuenimus, quæ aufert nimiam entium, parsimonia. Hoc argumentum communiter satis efficax creditur, si tamen supponeres rectius tolli rationes à priori, quam plura entia ponantur, nō amplius illo quomam virgere posses.

XII. Arriaga disp. 10. sect. 1. subf. 2. existimat contrariam quoque opinionem modum habere quod dictum dominium Deo asserat, si dicat: tamen si Creatura non egeat Dei concursu, ut auxilio, egere tamē ipsius permissione ut conditione, quæ sola subtrahit, & reliquis ad actum primum requisitis, positis, operatio Creaturæ sequi non possit; atque hinc confici immediatam operationis cohibitionem. Hæc ipsa responsio tam quæstia confirmat quod intendit; dum enim dominij Diuini tam remotam quærit rationem ostendit omni probabilitate contrariam oppositam doctrinam, si nullam à priori reperisset, quantumcunque illud ipsum dominium à posteriori faceret testatum, ergo Philosophia omnia prius tentat, quam rationem à priori negligat. Secundò, hæc conditio ab aduersa opinione, gratis omnino fingetur, cum non appareat, quid officij esset habitura; tamen enim de facto necessaria sit Diuina permissio ut conditio (quia cum Dei concursu requiratur, opus est ut Deus velit suam omnipotentiam applicare & Creaturæ coniungere, quod nunquā fiet Deo non consentiente ad operationem Creaturæ si tamen Creatura Dei concursu non indigeret, tam parū apparet, quid Dei nolitio impeditura esset (relictis cæteris omnibus) quam appareat, quid mea nolitio obstat, quominus ignis applicatus urat.

XIII. Dicent: hanc esse naturam Creaturæ, ut Dei permissionem velut conditionem requirat, ad hoc ut ipsa suam virtutem possit applicare. Contra est: quia si ad conditiones eiusmodi velimus recurrere, tantum ut id, quod dicimus, tueri possimus, nihil in rerum natura tam absurdum erit quod facile defendi nō possit. Dicamus ergo cum armarij vnguenti patronis hanc esse naturam vulnerum, ut posita inunctione gladij naturaliter curentur, Hanc esse naturam nubium, ut posita

hæveſ illâ geſticatione cœant, grandines, fulgura fulmina excutiant: hanc eſſe naturâ cutis humanæ, ut, efformatis huiusmodi ſignis in chartulâ, ferro omni fiat impenetrabilis. Quo pacto, quorſum non ſi deueniendum nemo non videt. Hanc Arriagge deſenſionem idem attulit, viliſ qui hoc loco, eodem circa dominium Dei argumento pro communi nobiſcum ſententiâ uruntur, videant non propterea etiam ipſorum calculo rem ſaluâ eſſe, ſi alias rationes, quas habere poſſemus deferentes, pro libitu conditiones excogitemus: quarum officium non ſciatur. Contra quas conditiones idem dici poteſt, quod Oviedo. c. 1. de Gen. p. 1. n. 22. contra illos ipſos, qui dicunt ſe non teneri effectuum rationes à priori reddere: ſi in omnibus (inquit) liceret notiſſiâ à poſteriori habitâ conqueſcere (ego dicam, ſi conditione aliqua tantû nominatâ liceret conqueſcere) quaſtiones plurimas apud Philoſophos valde exagitas, poſſem⁹ ommittere, & breui calamo exiguaq; papyro curſum Philoſophicû peragere, quæ in vtroq; caſu æquæ vera ſunt.

XIV. Non diſſiteor, quandoque recurrendum eſſe ad conditiones, præſertim in cauſa efficiente: ſed faciendum eſt valde ſobrie, in caſibus ſcilicet admodum receptis, & cum res aliter non facile componi poteſt. Cum ergo in præſenti caſu dominium Dei recte oſtendatur, requiſito concurſu, malè ad nouam conditionem abitur, cuius officium non oſtenditur. Quin omnes alię conditiones longè facilius explicarentur, quàm iſta Dei non concurrentis permiſſio. Quia in alijs creatis conditionibus poſſumus dicere eas obiectivè applicare Dei omnipotentiam, in quantum ſunt aliquid; quo viſo, Deus mouetur ad volendum concurrere cum Creaturâ: ſicut de facto docemus approximationem ignis, ad uſionem; Vbi immediate præcedens ad productionem alterius certæ Vbicationis, centrum Terræ in hoc ſpatio imaginario, ad motum lapidis per hanc lineam faciendum; hæc, inquam, dicimus eſſe conditiones, quas niſi videret cauſa prima, non applicaret ſua omnipotentiam ad concurrendum cum hæc cauſa ad hos effectus. Nihil autem tale dici poſſet de illa Dei permiſſione, cum nec ipſam Dei omnipotentiam, nec alterius cauſæ cognoscentis virtutem applicaret. Valeat ergo hæc ratio, quod niſi Deo concedamus immediatum cum omnibus creaturis concurſum, non poſſit rectè deſendi perfectiſſimû Dei dominium. Et hanc dignam eſſe cauſam cur influxus multiplicentur.

XV. Longè profuſior eſt in entium multitudinē vera & priori affinis doctrina, quæ tradit creatas res

omnes, non ſolum fieri per actionem aliquam; ſed etiam per verum & realem influxum conſervari. Hæc enim ſerè altero tanto plus admitit, quàm oppoſitus nonnullorum error, qui aſſerit, reſ ſemel productas non egere aliquo poſitivæ influxu à quo conſerventur. Et tamen prior ab omnibus Scholaſticis poſteriori præfertur, hoc maximè fundamento naturali; quod, cum poſterior oſtendere non poſſit, qua ratione ſtet tale Dei dominium creaturam quamlibet immediate annihilandi, prior verò id poſſit, dicendo, hoc ipſo quod Deus concurſum ſuum Creaturæ ſubtrahat, eam in nihilum recidere. Et hoc argumentum putant ſufficiens eſſe, tot ſerè actiones concedendi, quot Creaturæ conſervantur. Nuſc pro cauſa materiali præter efficientem agendum eſt.

XVI. Leſſius lib. 3. de ſummo bono n. 49. & ſeq. videtur è rerum natura tollere omnē Cauſam materiale ſuſtentatiuam, non parum patrocinante Arriaga D. 8. Phiſ. ſect. 1. Quare conſequitur, ut virtutem Cauſæ phyſicæ ad unam cauſam efficientē contrahat, inſigni rerum paſſimonia: quam tamen Philoſophi prope omnes reiſciunt, & nos cum illis. Credimus enim ſufficientem eſſe neceſſitatē plures cauſas admittendi, quod contraria ſententia rationem dare nequeat, quare actio, qua forma equi produciſtur ſit generatiua: illa verò qua anima rationalis primo produci ſolet, ſit creativa. Priorẽ autem eſſe generatiuam, & poſtẽriorem creativam ipſi quoque P. Leſſio indubitatum eſt. Probo quod ratio à priori dari non poſſit: quia deberet iterû peti à definitione vtriuſq; ſed negata cauſa materiali, non amplius ita deſiniri poteſt actio generatiua, ut ab omni creatione diſcernatur. Ergo qui tollit Cauſam materiale, tollit hoc diſcrimen. Minorem oſtendo: quia ſi dicatur quod actio equi productiva ideo ſit generatio, quia à ſubiecto dependet velut à conditione (ut reſponderi poſſe putat Leſſius) non ſtabit diſcrimen; nam etiam animæ rationalis prima productio dependet à materia, tanquam à conditione; Deus enim vt Auctor naturæ nunquam producet animā rationale, niſi viderit materiam eſſe ita diſpoſitâ, ut ipſi in primo productionis inſtanti eandem unire poſſit. Et tamen illa productio animæ rationalis extra omne dubium eſt creatio.

XVII. Videri queat Generatiua dici actionē illâ, quæ exigit ſuū effectum pro omni tempore durationis ſuæ eſſe unitum ſubiecto. Creativam verò; quæ licet hoc pro primo inſtanti petat, non tamen petit pro omni ipſius effectus duratione. Verum iterum contra

contra stabit; quia actio taliseductiva, vel petit illā connexionem cum subiecto indispensabiliter, ita vt neque DEVS actionem conseruare possit, quin coniungatur immediatē cum subiecto isto, & tunc hoc ipso erit vera Causa materialis tale subiectū, ut patet ex Theſ. 8. vel petit illam connexionem indispensabiliter, ita vt per Diuinam potentiā possit insinuas poni extra subiectū, & tunc concedendū erit, quod possit educi aliqua forma ex subiecto jam destructo, vel saltem procul distante; ad hoc enim plus non requiretur quā actio, quæ ex natura sua semper petat subiectum suæ formæ, licet destructo non habeat subiectum. Vel denique requiris ad educationem, ut non tantum petat semper se & suū effectum esse coniunctum cum subiecto, sed insuper ut actu sit coniuncta cum subiecto; & tunc fatendum erit, eandem actionem, quæ aliquando fuit generatio, cum scilicet & petebat subiectum & simul habebat, posse fieri creatiuam, quando supernaturaliter conseruatur sine omni subiecto licet adhuc petat. Quæ cum omnia abunda sint consequens est, vt vel oporteat etiā efficienti Causæ aliam sustentatiuam coniungere, vel discrimine inter creationem & educationem carere.

XVIII. Dices: illam actionem esseeductiuam quæ indispensabiliter est coniuncta cum materia, non tamen immediate, sed tantum mediante ali. uo alio. Contra est primò; quia hac ratione non erit possibilis vlla productio unionis inter materiam & formam, quæ sit Creatiua; cum tamen jam communior Philosophia concedat eam creari posse vt videre est apud Mendozam D. 12. Phys. sect. 5. §. mihi 49. & Arriagam D. 4. Phys. sect. 4. subſ. 5. Item actio, qua phantasma cum Intellectu possibili producit speciem intelligibilem eriteductio ex ipsa materia, quia hoc ipso quod proueniat à phantasmate essentialiter conſexo cum materia, neque per Diuinam potentiā poni potest nisi coniuncta cum materia, quæ est ipsum subiectum mediatum. Vnde vlteriùs sequetur, rem spiritualemente naturaliter educi ex materia, quod est impossibile. Contra est secundò: quia non apparet ex quo capite actio productiua, quantitatis indispensabiliter dependeat à materia si non pendeat ab illa, vt immediato subiecto, siue modificato, nam illud tantum essentialiter & indispensabiliter dependet à subiecto mediato, quod essentialiter dependet ab aliquo modificato immediato, & modificatū immediatum essentialiter dependet ab illo subiecto mediato. Sic actio productiua vnionis, etiam creatiua essentialiter dependet, siue connexa est cum materia

& forma, quia vnio, cum qua tanquam subiecto, & immediato modificato essentialiter est connexa talis creatio, essentialiter dependet à materia & forma vt modificatis & subiectis immediatis. Idem dicendū est de prædicta actione productiua specierum intelligibilium essentialiter dependente à phantasmate, vt modificato extrinſeco. At de actione productiua quantitatis nihil tale dici potest: quia neque ipsa quantitas (si distinguitur) essentialiter connexa est cum suo subiecto ut patet ex Eucharistia: neque ullum aliud assignari potest, quod & ipsum sit taliter connexum cum materia & simul cum ipso illa actio sit connexa. Ergo à primo ad vltimum vel fatendū est nullam dari rationem à priori, qua distingatureductio à creatione, vel concedenda est causa materialis præter efficientem. Posterius malumus cum communi, quā prius. Plura ex Causis in hanc rem adferri possent, si opus foret.

§. III.

GENERATIO SUBSTANTIALIS, ET
EIVS TERMINVS VNIO.

XIX. Generatio substantialis Aristotelicè accepta, est mutatio totius in totū, nullo sensibili remanente, vt subiecto eodē. Absolutè potest dici, esse productio substantiæ dependens à subiecto vt Causā materiali. Corruptio ipsi opposita, in rigore Philosophico est definitio rei generatæ: vel rei dependētis à subiecto vt causā materiali. In generatione & corruptione non fit resolutio omnium accidentium vsq; ad materiam primam.

XX. Generationis totius terminus formalis est vnio, à quā solā generatā vel creatā, totū denominatur generari vel creari. Vnio est modus realiter distinctus ab illis extremis, quæ saltē per Diuinā potentiā possunt separata existere. Modus in genere est ens essentialiter informans, tollens formaliter indifferentiā illius, cum quo physicam & indispensabilē habet connexionē. Iam ad quæstionem nostram.

XXI. Qui vnionē modale, reliquosque modos omnes à Philosophia proscribūt, hoc vno fere triumphant, quod tot non necessarijs nodos, multarum difficultatū nidos remouerint. Et remouisse quidem illos nemo est qui neget. Quod autē illi necessarij non sint negat tota illa Philosophia quæ res præ vocibus amat. Dubito tamen an is necessitatē contra Adversarios cum dignitate tueri possit, qui in discernenda sententiarū probabilitate, maiorē rationē haberet entium non multiplicandorū, quā argumentorū à priori. Permissio enim, quod huius effe-

etiam formalis *vnitū esse* vel huius: *prodūci ab hoc*, causas constitutiuas tolerabilius sit ignorare, quā tot modos à rebus distinguere: argumenta nostra vim suam aut fractam, aut valde debilitatā experientur. Quod ut certius constet nonnulla proferam.

XXII. Primum argumentū est: hominē ab alio homine generari, indubitata est omnium doctrina, cuius tamen ratio reddi non potest, nisi vnio distinguatur à materia prima & anima rationali. Probat: Si homo posset dici & denominari ab alio productus; homo producus deberet hanc denominationem accipere, ab aliqua actione ab ipso procedente, & ad aliquid in producto terminata: (siue actio illa distincta sit à causa siue identificata, de qua hic non laboro) sed nisi vnio distinguatur, nulla talis actio reperiretur, ergo non poterit assignari ratio formalis, à qua constituitur Mater v. g. producus & filius productus. Maior clara est, quia tantum suppeditare materiā, aut eam etiā disponere, non facit vt aliquis sit physica causa alterius, cum & terra suppeditet materiā ranæ, & ignis disponat materiā pullorum in fornacibus exclusorum; neuter tamen physicè concurrat. Minor ostenditur: ad quid enim terminaretur illa actio, non ad materiā, non formā, quia vtque à solo Deo creatur. Non ad vnionem, aut totū compositum; quia implicat realiter terminari actionē ad aliquid, & tamen non ad alterum, cum quo illud adæquatē identificatur. At vnio & totū compositū iuxta Adversarios adæquatē identificatur cum materiā & formā simul sumptis; ergo implicat terminari ad vnionē vel totū, nisi etiam terminetur ad materiā & formā. Solius enim Dei hoc grande mysterium est, vt in ipso possit prodaci Personalitas, quin producatur natura ipsi actualiter identificata. In creatis verò sic fieri nequit, vt res vna componat aliquod totū, nisi seipsam illi vt partem communicet, ita fieri nequit vt producat aliquid effectiue, nisi vnum vel plura constitutiuia efficiat. Vt ergo ostendere possimus, à qua forma Mater generans solum constituitur, eadē liberalitate, quā supra admisimus formā à subiecto substantiali distinctā, vt radicē accidentium haberemus, admittemus etiā hic tertiam entitatem, vnionem, ad quam terminata actio à matre procedens denominet hanc generantem, illum generatum ab illā.

XIII. Alterum est: eliminatā omni Vnionē distinctā, non potest reddi ratio formalis, à qua Verbum Diuinum sit vnitū Humanitati, & non etiam Pater. Si enim effectus formalis *vnitū esse* nihil im-

portat quā extrema simul sumpta, tam bene hæc duo Paternitas: & humanitas simul existunt, quā illa duo Verbum & humanitas. Idem argumentum formari potest de duabus animabus penetrantibus eandem materiā optimè dispositā. Sit in instanti generationis humanæ in quo materia vltimò disponitur, atque infunditur anima rationalis Pauli; sit, inquam, tunc penetrata anima Petri hominis iam pridem mortui: quis dubitet hoc fieri posse, si Deus permittat) ponamus insuper animā istā Petri in suā primā productione simillimas dispositiones exegisse cum dispositionibus iam presentibus. Hoc tamen non obstante anima Pauli iam producta erit vnita, anima Petri non erit vnita; Ostendē quæ forma tribuat animæ Pauli, & materiæ effectum formalem vniti; quem non eodem iure tribuere possit animæ Petri, & eidem materiæ. Hac necessitate compulsi qui modos admittunt, dicunt dari formā quandam realiter distinctā, quæ connectat animam Pauli materiæ, & non animā Petri. Et hinc illa denominatur vnita, & non ista; sicut hic murus ideo denominatur albus, quia habet albedinē, & non ille, qui caret hoc colore. Hæc valida Modorum ratio nihil ad id illud, qui sæpe dictum scutum obiecerit.

XXIV. Tertium argumentū à separabilitate petitum, quod & palmarium est, & saluo meliore iudicio, nunquā satis solutū. Ac etiā illud suum robur denique nostro principio debet. Hoc enim negato, quomodo argumentabimur? Vnio potest separari, ergo distinguitur. Quid si negent consequentiam: probare solemus, quod hoc principio negato, non habeamus rationem distinguendi vnā creaturam ab alia, imò etiā creaturas ab ipso Deo non poterimus entitatiue distinguere. Si vero negent antecedens, quomodo probabimus? Si non esset separata, anima Sancti Petri adhuc esset vnita suæ materiæ. Quia si negent sequelam? & dicant a desse vnionem, sed non tribuere effectum formalem Vniti. Hoc vt probemus, debemus dicere effectum formalem nihil esse aliud quam formam cum subiecto, vel in subiectis aptis conjunctā; sed hic esse formā, vnionem cum subiectis aptis, vnibilibus conjunctā, imò identificatam, ergo tribuit effectum formalem. Si negauerint iterum maiorem denique impatientiā ducti quæremus quid ergo sit effectum formalem tribuere; ponamus Adversarios respondere hic peti rationē à priori scilicet à definitione, quam licet ipsi dare non possint, & nos possimus dare, non tamen nostrā sententiam suā præferendā; quia ad hoc, præter discrimē illud,

istud, adhuc requireretur ut cætera essent paria, id est ut *æque parum multiplicarentur entia, & alia incommoda, &c.* non video quid efficaciter dicere posset, qui scæpe dictam maiorem ita limitandam censeret.

XXV. Feci tantum hypothesein, quod ita respondeant Adversarij. Neque enim viri Docti qui etiam modos negant, usque adeo formalitatibus indulgent, vereas tantâ impensâ emptas velint, sed censent negatis quoque modis non deesse rationes talium effectuum. Proinde ad varia connotata extrinseca confugiunt, quæ præter formam & subiectum sint velut conditiones ad effectus formales & denominationes tribuendas, scilicet sine quibus non pullularent quædam entia moralia cum physicis identificata. Huiusmodi connotata dicunt esse omnia accidentia dispositiva, penetratas vbicationes. Vel si hæc deficiunt ad negationes & decretum DEI reuertuntur. Ut dicant: ideo Verbum esse unitum Humanitati, & non Paternitati, quia vult DEVS illud esse unitum & non istâ. Et in casu supra posito, ideo animam Pauli esse unitam, & non animam Petri, quia hæc iam ante fuit producta & unita alicui materiæ: altera verò iam primò producit. Atque has rationes putant esse rationes à priori.

XXVI. Responsiones istæ ab alijs solidè refutatae sunt: si tamen rationes excutiantur, ex hoc ipso capite ductæ esse intelliguntur. Scilicet quod ipsi non possint rationem à priori dare cur hæc connotata non sint partes essentialiter constitutivæ Hominis v. g. qui verò modos supponunt, possint dare. Nam Modistæ ad definitionem recurrunt, & dicunt: Illud omne & solum est pars, quod certò non est totum de quo agitur, eo tamen sublato, cæteris scilicet omnibus positis (quæ distincta sunt ab hoc ponendo) nondum positum est totum. Sed decretum Dei &c. licet requiratur necessàriò ad totum Hominem, non est tamen tale ens, ut nondum positus esset Homo, si (per impossibile) omnia à Decreto distincta ponerentur, ergo decretum non est pars, sed tantum aliquid requisitum, ut produci possit alia entitas per quam constituitur Homo. Minorem hanc Aduersarij facere non possunt nec proinde hæc ratione à priori gaudere, nec aliam aptam definitionem partis reperire. Desiunt quidem partem, quod sit illa, quæ cum alijs partibus in recto & abstracto conuertibilis est cum toto, sub qua maiori subsumunt, sed decretum DEI & penetratio non sunt ita conuertibilia, ergo non sunt partes, licet essentialiter requirantur. Maior ista conuelli debet, ut ostendatur hanc non esse

bonam rationem. Quod sit, dum ostenditur, prius sciri debere, an aliquid sit pars, quam sciatur illud in recto dici posse. Item quod concretum denominatione sumptum v. g. album, albedinem dicat in obliquo, & tamen sit pars constitutiva albi etiam denominatione sumpti. Denique quod per hanc definitionem & modum defendendi, patentissima via aperiat ad neganda plurima accidentia, quæ etiam ipsi Aduersarij admittunt. Quin etiam in ipsas formas substantiales, si solus rationes naturales spectemus. Quippe si dicam albedinem non distingui à realba, visionem nihil differre ab oculo vidente? ad hoc tamen ut formaliter sit murus albus, aut oculus. Videns requirit decretum Dei volentis ista ita se habere. Item equum à leone substantia liter & intrinsecè non differre? sed eandem substantiam posito hoc decreto DEI acquirere denominationem, & exigere atque reparare has proprietates: posito alio decreto acquirere denominationem leonis, atque alia accidentia exigere. Decretum verò ita se habere, ut eo sublato formaliter destruantur talia composita, non tamen propterea constitui per tale Decretum, eo quod dici non possit: Leo est substantia; & tale decretum. Quæ fusius non prosequor. Quia id ab alijs egregiè est præstitum. Mihi sufficit indicasse, quorum argumenta pro modis resoluuntur.

XXVII. Vnum hic breuiter miror, quod nonnulli viri Docti, qui hac in materia eiusmodi connotationes, conditiones quæ vehementer refugiant: eas tamen in alio Casu tam auidè amplectantur. Docent enim & ipsi simultaneam materiæ & formæ durationem, & mutuam vtriusque penetrationem non esse de essentia hominis ut pote accidentia, quæ compositionem merè substantialem, qualis homo est, ingredi non possunt. Sentiant tamen si per impossibile hic foret materia, Romæ anima, Parisijs verò unio horum duorum, non fore tamen totum compositum humanum, solo defectu simultaneæ vbicationis. Vnde euidenter conficitur totum hominem esse aliquid plùs quàm omnia sua constitutiva simul sumpta, adeoque totum realiter (inadaquatè saltem) distingui ab omnibus suis partibus simul sumptis. Quæ doctrina debet in ista hypothesi ad omnia formalitatum, connotationum, conceptibilitatum, denominabilitatum, &c. vocabula prouocare, quæ alij absurde congerunt. Nisi forte dicant hanc hypothesin non solum impossibilem (quod est certissimum) sed etiam plane inutilem esse. Quod si fecerint, vel oportebit omnem hypothesin, quæ ponit

aliquid impossibile, è disputantium usu proscribi, aut saltem ostendi, in quo præ alijs ista peccet, quæ tamen constantiam subiecti (materiæ, formæ, & v. nionis) quod ponit manere, perfectè retinet, dum tantum tollit Accidentia Aduersariorum confessione adequate distincta à rebus retentis. Constantia enim subiecti tantum tunc non seruatur in hypothesi, quando ista formaliter aufert aliquid, quod sit adæquatè vel inadæquatè idem cum re quam etià ponit manere. Vnde conficitur hypothesin ad hominem tunc esse vilem, quando aliquid tollit, quod aduersarius admittit distingui à re retenta, quod etiam sit in casu præsentis.

§. IV.

ALTERATIO.

XXVIII. Alteratio strictissime sumptæ est motus ad qualitatem corruptiuam. Paulò laxius: est motus ad qualitatem quācunque. In sensu adhuc ampliore est motus ad quodcunque accidens. Posset etià si ab etymologia abstrahamus, accipi pro productione quacunque, qualitatis. Alteratio aliqua cum prioritate naturæ præcedit generationem substantialem.

XXIX. Species præcipua alterationis est Intensio, quæ est Alteratio, per quam eadem qualitas circa idè indiuisibiliter subiectum magis perficitur in ratione talis qualitatis. Remissio intentioni opposita est Mutatio, per quam eadem qualitas circa idem indiuisibiliter subiectum imminuitur. Vtramque possibile esse, & in multis qualitatibus de facto dari, Philosophia pro certò supponit. Circa quam tamen, nonnulla in controuersiam veniunt, quæ ferè omnia entitatum multiplicationem, & eius necessitatem concernunt. Nam Caietanus 1. p. q. 54. alijsque nonnulli Thomistæ apud Conimbr. lib. 1. de gen. c. 4. q. 12. a. 1. docent generationem substantialem non distinguui ab alteratione. Quia sententia id consequuntur, vt tot actiones comparcant, Quot substantiæ generantur.

XXX. Necessitas tamen cogit istas duas actiones cum D. Thom. de potentia q. 3. a. 3. alijsque communiter, distinguere. Quæ necessitas præcipuè fundatur in eo, quod contraria opinio eripiat sibi rationem declarandi, quomodo substantia incipiat, & rationem formalem, per quam substantia accipiat effectum formalem *dependentiam ab alio*. Quod sic probò: vel Aduersarij dicunt, solam qualitatem præuiam verè produci, substantiam verò tantum resultat sine actione ipsius substantiæ productiua vt nonnulli videntur dicere. Et hi non poterunt expli-

care quomodo substantia sit ens ab alio. Si enim hoc esset, deberet accipere suum esse ab aliquo alio, & consequenter ab alio pendere per aliquem influxum secum vel identificantem vel distinctum: sed secundum hos Auctores per nullum influxum pendet, ergo non est ab alio. Nec dici potest primò, quod dependeat mediè ab illo à quo pendet per verum influxum accidentia: quia vt ipsa penderet mediè à causa accidentium, deberet immediate pendere ab accidentibus, ergo iam daretur aliquis influxus distinctus ab influxu, quo producuntur accidentia, cū accidentia non possint influere per actionem, quæ ipsa producuntur, ne producant seipsa, vt mox dicà. Neque dici potest secundo, quod substantia pendeat immediate ab accidentibus per *resultantiam* & non per actionem. Quia tunc hæc ipsa resultantia esset dependentia effectus à sua causa, ergo iam esset actio. Vel dicant in quo prædicato differat hæc resultantia ab actione. Neque dici potest terciò substantiam produci per actionem, sed secum identificantem: quia tunc hoc ipso generatio substantialis differret ab alteratione cum substantia ab hac distinguatur, ergo & generatio substantiæ identificata ab eadem distingueretur.

XXXI. Vel docent eandem numero actionem producere simul qualitates & substantiam, & tunc iterum non possunt assignare actionem, quæ producat substantiam. Non illam, quæ producit accidentia dispositiua, quia hæc est prior natura, quam sit generatio, idem autem seipso natura prius esse non potest, vt patet ex Thef. 7. neque possunt dicere quòd substantia producatur per alterationem, quæ non sit dispositiua, quia illam causat substantia jam producta; nam iuxta Aduersarios accidentia talia subiectantur, in toto composito tanquam causa materiali: item, in communi & nostra doctrina, forma producta est causa efficiens talium accidentium, ergo est prior natura, quam alteratio, ergo ab illa jam præsupponitur vt aliunde existens, & consequenter ab ea non accipit existentiam. Quod si illa actio, quæ substantia producit illa sua prima accidentia, etiam produceret ipsam substantiam, tunc substantia produceret seipsam: quia id quòd est causa actionis, est etiam causa termini per actionem producti. Hæc communia contra Caietanum argumenta sistunt in ratione à priori etiam pauca præferenda, sicut & sequentia.

XXXII Thomistæ omnes, vt volunt Complut. D. 4. de gen. q. 9. §. 3. docent Intensionem fieri sine addi

additione gradus ad gradum, sed eundem indivisibilem calorem fieri magis vel minus intensum per solum maiorem vel minorem radicationem in subiecto. Per quam sententiam multis myriadibus pauciora accidentia in rerum universo admittunt, quam qui alios & alios calores in intensione produci concedunt. Ut proinde hæc doctrina satis plausible esset, si posset ostendere, quid sit illud quod aquam ex minus calida constituit magis calidam, & assignare rationem formalem caloris magis radicati. Quod quia juxta sua principia nequeunt.

XXXIII. Dico intensiorem fieri per productionem novæ qualitatæ, quia impossibile est confluere nouum effectum formalem sine noua causa formali (aut saltem alia parte constituyente) sed esse magis calidum, cum fuerit minus calidum, est quidam novus effectus formalis, ergo etiam erit noua causa vel pars. Atque nam illa apud Thomistas aiunt, esse maiorem radicationem, & hanc esse hoc, quod accidens magis inhæreat susceptibili: quod subiectum magis participet qualitatem; quod subiectum magis reducatur in actum, magis subdatur illi. Hæc sunt multa vocabula, quæ omnia cum S. Thom. admitto: sed illa significant quandam denominationem, & effectum formalem, cuius causam physicè constituentem, nos indagamus, hi autem modo loquendi illam nondum explicant. Dico ego illam formam esse nouam & distinctum gradum vel indivisibile caloris subiecto additum. Et hoc esse calorem magis radicari, subiectum magis subdi &c. Illi autem nihil dicunt quod hæc voces significant. Hæc necessitas cogit calorem in tot partium milliones dividere.

XXXIV. Si modum unionis, ali. sive similes negarem putarem me ipsa Consequentia trahi ad his etiam gradibus per eandem. Si enim decrerim Verbi mihi sufficiens connotationem esse, ad hoc ut Humanitas Verbo, & hæc anima materiæ dispositæ intimè præsens uniretur, & non Paternitas, aut alia anima nem intimè præsens: Sufficeret etiam mihi illud ipsum decretum vel maior applicatio causæ, aliæque circumstantiæ ad dicendum eundem indivisibilem calorem, idemque subiectum unitum nunc acquirere formalitatem magis, nunc minus calidi. Quia verò nec ipsi Connotationum assertores hoc loco contenti sunt connotationis, sed præterea meritò exigunt rationem formalem, ideò & nos alibi meris extrinsecis non acquiescimus.

XXXV. Sed neque ipsi meliores Thomistæ suam

sententiam his formalitatibus inficiunt. Proinde laborant in assignanda ratione suæ radicationis. Alij dicunt cum Aegidio eam consistere in maiore depuratione à contrario, sed hoc ipso jam cōcedunt contrarium habere gradus, quos successivè amittere possit; nam aliter maior depuratio explicari non potest. Alij dicunt consistere in perfectione existentia; alij in perfectioreeductiva actione; alij in perfectiore unionem; alij ut Complutenses in modo quodam his omnibus superaddito. Sed hæc omnes explanationes partim supponunt falsa: ut quod existentia distinguatur à re existente. Partim incurrunt alia incommoda, quæ ipsi vitare volunt; nam Vel prior existentia,eductio, unio, modus destruitur cum novus produciatur, vel manet simul cum nouo. Si posterius dicant, jam admittunt gradus in existentia, actione, unionem, modo. Quos absolutè negant. Et præterea absurdissime concedunt idem per plures uniones, unioni, per plures actiones produci, adeoque reproduci. Vel in suo modo superaddito concedunt augmentum gratiæ non esse gratiam, augmentum charitatis non esse charitatem.

XXXVI. Quod si dicant destrui priorem existentiam, actionem, &c. adveniente noua, tunc debent in quibusdam Intensionibus concedere idem in eodem instanti reali existere & non existere. Quod probatur ex Habitu charitatis, qui dū intensus ut unam, producit actum, in illo instanti dabitur illa prior existentia Habitu, cum nihil operetur nisi existat per aliquam actionem (si creatura est) at verò quia in eodem instanti actus productus habitum suum intendit, producet novam existentiam, ergo prior destruetur, adeoque non erit, ergo simul erit & non erit, quod est impossibile. Præterea in Remissione, cum v. g. aqua juxta nitent posita amittit paulatim calorem non possunt assignare causam de nouo producentem illam imperfectiorem existentiam: non aquam ipsam aut nivem, quia hæc volunt calorem positum destructum, neque quicquam aliud occurrit. Et hoc argumento etiam ipsi Thomistæ aliqui utuntur contra Godofredum & Durandum, qui volunt Intensionem fieri per productionem novi gradus caloris, priori tamen destructo. Si ergo ipsi hoc argumentum contra alios videtur validum, valeat & nobis contra ipsos. Maneat itaque oportere in Intensione gradus plures admittere, & eius rei rationem esse, ut causas tam formales, quam efficientes aliquorum effectuum reperiamus.

§. V.

HETEROGENEITAS GRADVVM
INTENSIONIS.

XXXVII. Gradus Intensionis communiter octo numerantur in qualitatibus naturalibus, sed id tantum fit disputandi gratia, ut eo facilius diuersus accessus & recessus à summo distinguatur: quilibet tamen gradus in plurimas alias positiones diuidi potest. Proinde non est necesse, ut quolibet horæ minuto integer gradus producat: adeoque periculum non est, ut intra horam 60. gradus producantur, etiamsi continuè subiectum intenderetur, quod tamen in nostrâ sententia quidam R. Thomista futurum timeret. Has autem partes ego cum Arriaga censo esse finitas, ita ut diuidendo, denique ad indiuisibilia perueniatur quoad intensionem, ex quibus meris componatur intensio, tamen si continuum extensivum ex solis partibus diuisibilibus componeretur; nam compositio continui intensui quoad hoc non habet talem connexionem cum compositione extensua, ut si hæc debeat constare partibus in infinitum diuisibilibus, etiam illa eodem modo constituenda sit, ut quidam R. putat. Etenim diuersa est ratio. Quia licet durum videatur concedere entia materialia, quæ sint extensivæ indiuisibilia, certum tamen est dari entia materialia, quæ sint intensivæ indiuisibilia, ut sunt omnes formæ substantiales, præter animam hominis. Dico ergo primum caloris indiuisibile diffusum per palmarem asserem, extensivæ diuidi posse, quousque asser diuisibilis est, intensivæ verò neque in duas partes. Sicut si daretur superficies palmaris à profunditate corporis separata, posset illa secundum longum & latum diuidi in infinitum (iuxta Aristotelem) in profundum tamen nullam ferret diuisionem.

XXXVIII. Grauior est, an hæc ipsa indiuisibilia sint homogenea & eiusdem omnino perfectionis: an verò sint ita heterogenea, ut diuersæ rationis sint ea, quæ debent prima esse, à secundis, & secunda à tertijs, & sic deinceps. Prior est celebris sententia & rerum perfectiones longè minùs multiplicat, quàm posterior, quæ hoc ipso antehac semper magis arriuerat. Nunc tamen posterior placet (saltem in qualitatibus quæ propriè intenduntur, quæque subiectum sibi assimilare, & in simile aut magis intensum agere non possunt) Heterogeneitatem docet Suarez D. 46. met. sect. 1. n. 30. & n. 38. Mend. D. 5. sect. 6. sub. 2. Tellez p. 3. D. 66. sect. 2. Card. de Lugo D. 6. de Incarn. sect. 2. n. 44. & ex parte Oyed. C.

4. p. 3. §. 6. n. 63. Item Aloysius Confalonierius in M. S. quos multi R. R. sequuntur.

XXXIX. Necessitas etiam huius pluralitatis perfectionum desumitur ex fundamento hæctenus probato: magis Philosophica est sententia, quæ effectuum, experientiarum, aut alias certarum de Eri-narum potest rationem à priori reddere, etiamsi magis multiplicet entia quam illa, quæ rationem reddere non potest, cæteris paribus. Heterogeneitas graduum hoc potest, Homogeneitas non potest, & cætera præter entium multiplicationem sunt paria, ergo licet illa magis entia multiplicet, erit magis Philosophica & consequenter probabilior.

XI. Quidam R. putauit maiorem sic propositam posse negari: ut verò sententia rationem reddens, non reddenti sit præferenda, non tantum cætera incommoda, sed etiã entium multiplicationem debere esse parem, sic enim ait esse limitandam illam maiorem: *si cetera sint paria, id est, si æquè parum multiplicentur entia, & alia incommoda, &c.* Sentio & ego reliqua incommoda debere esse utcumque paria; nolim enim ad vnius aut alterius experientie causam reperiendam viam aliquam ingredi, quam mihi non solum nullus probatus Author aperuisset, sed positiue præclusissent omnes. At quod etiã entium multiplicatio debeat esse æqualis, videatur mihi refragari communi Philosophorum sensui. Quod enim valebunt argumenta, quibus formas substantiales, plures causas, influxus, modos, plures gradus contra Thomistas communis nostræ Philosophia probat, si præter cætera paria, adhuc deberet entitatum esse paritas? & si exempla hæctenus explicata non sufficiant, plura ex libris de animâ peti possunt. In quibus admittimus species intelligibiles & visibiles per omnia diaphana corpora, atque per superficies opacorum diffusas, quæ tot difficultates in Philosophiam inueherunt; eas tamen nescio, quomodo probaturi simus, si sententia affirmans debeat insuper non magis multiplicare entia, quàm negans, præter hoc, quod det rationem experientiarum illarum, quas præbet intramissio specierum, memoria obsectorum iam cognitorum, &c. Item etiam illi, qui negant vnionem heterogeneam in anima, non perinde inficiantur, eam esse admittendam, si in homogeneam non posset ratio inueniri, cur in hoc membro tales sint, & reparentur dispositiones, & operationes, sed tantum contendunt vnionem homogeneam huiusmodi rationibus non carere. Denique quando nonnulli nimis largi Philosophi modos concedunt

in relatione, veritate, libertate, non negamus esse concedendos hos modos, si alia ratio formalis harum denominationum reperiri non posset: sed tantum contendimus, sine talibus entibus rem esse componibilem. Ster ergo maior inconcussa.

XLII. Minorem Card. de Lugo probat argumento Theologico: doctrina inter T. T. satis recepta est in homine iusto omnes gratiarum gradus præcedentes opus bonum significare & magis meritorium reddere: non tamen ita, ut iustus semper tantundem per hoc opus mereatur, quantum per omnes præcedentes actus meritus fuerat. v. g. eliciat Petrus actum misericordie ita remissum, qui ex se & in homine habente præcisè necessariam dispositionem ad merendum, tantum meritorium sit vnus indivisibilis gratiarum. Hic ipse actus in homine præhabente duo indivisibilia gratiarum, plus merebitur, quam in homine habente tantum vnum indivisibile, & ubi tria præcesserint, plus quam si tantum duo, & sic deinceps. Huius receptæ doctrinæ ratio reddi non potest in Homogeneitate, quin vel aliquis gradus nihil dignificet, vel opus quodlibet posterius tantundem mereatur, quantum præcedentia omnia: potest in heterogeneitate, ergo tenenda est heterogeneitas. Ant. ostenditur: si gradus sint homogenei tunc secundum indivisibile faciet ut plus mereatur actus, quam si tantum fuisset vnum. Ille excessus minor esse non poterit, quam vnum indivisibile. Itaque cum ante vnum indivisibile fuisset meriturus, iam duo merebitur. Ergo tantundem, quantum ante habebat, cum supponatur duo habuisse. Quod si tria præcedentia indivisibilia habuisset, tunc vel tertium nihil dignificasset, vel etiam ad aliquid plus, quam sola duo dignificauerint: prius est contra doctrinam relata, posterius cogitur admittere hunc actum iterum tria indivisibilia mereri, ergo totidē, quot præcesserunt. Eodē modo proceditur ad plura indivisibilia in infinitum. Supposita heterogeneitate ratio est facilis; nam si præcessisset vnum indivisibile gratiarum, actus ille meritus fuisset secundum indivisibile. Si duo præcessissent, meritus fuisset tertium quod secundo præstantius est, non tamen in morali æstimatione præstantius quam primum & secundum simul sumptum. Ergo hac ratione meretur quidem præstantius præmium propter secundum indivisibile, non tamen altero tanto maius.

XLIII. Propter hoc argumentum nonnulli suam homogeneitatem contrahunt ad qualitates naturales. Contra quos naturali instantia agendum est. Nullum agens naturale potest agere in simile, ait

Suarez D. 8. met. sect. 9. n. 1. esse quasi primum principium (quod saltem in plerisque qualitatibus certum est) neque perfecte sibi passum assimilare posse, tanquam experientia certum supponunt Philosophi cum Arriagâ D. 3. de gener. sect. 1. 3. n. 199. & Oviedo c. 4. p. 2. n. 21. & alibi. Huius experientia, sententia, quæ ponit gradus esse heterogeneos, facile dat rationem quia gradus sunt diuersæ rationis; nam licet duo primus & secundus gradus simul sumpti producant primum producere alium primum (ponamus ita) non tamen propterea poterunt alium secundum vel tertium, quia sunt diuersæ naturæ à primo quem producant. Sicut licet leo possit producere alium leonem non tamen potest lapidem, quia hic alterius rationis est, unde bene inferri potest carere leonem virtute productivâ lapidis, licet non careat virtute productivâ leonis. At si gradus sint homogenei, secundus est eiusdem penitus rationis cum primo. Cur ergo illi duo secundum non æquè producere possunt quam primum & præsertim si ponamus primum aliunde productum & conservatum, ita ut dici non possit, quod calor agentis totas vires suas impendat in primum conservandum. Confirmo hoc argumentum: hunc ipsum gradum quædam est secundus, agens calidum ut duo potuisset producere, si primus gradus non præcessisset, adeoque si immediate ante 8. gradus frigoris adfuissent, ergo etiam illum nunc potest producere cum tantum 7. gradus frigoris præcesserunt. Probo Consequentiam: si hoc ipsum agens calidum ut duo potuit vnum gradum obtinere contra resistantiam 8. graduum frigoris, poterit etiam vnum, eiusdem rationis, obtinere contra 7. resistentes.

XLIII. Nec quicquam virum habet isthic rectorio, quæ quidam vniuntur, quod etiam supposita heterogeneitate duo gradus possint producere primum gradum contra octo, non tamen primo supposito vnicum secundum contra septem. Non est paritas, quia in nostra sententiâ duo gradus simpliciter carent virtute ad producendam entitatem secundi gradus, nulla quæ circumstantiæ sunt possibiles in quibus illam naturaliter potuissent producere. Et mala est consequentia; leo potest producere leonem in subiecto minus disposito ergo potest producere lapidem in magis disposito. Sed ista est bona, ergo alium omnino similem leonem poterit in magis disposito. At in opposita sententiâ hunc ipsum numero gradum potuissent producere, modo adfuisset maior resistantia passi. Vnde admirandi Athletæ sunt gradus homogenei, qui pauciores & eiusdem penitus

tus roboris hostes superare non possunt, possunt tamen plures. Verum quidem est illud, quod etiam in heterogeneitate duo gradus non possint producere alium primum gradum, supposito iam vno primo in eodem subiecto, ut iidem contra nos vigent. Sed grandis est disparitas: in nostra sententia duo primi gradus habent formalem repugnantiam, ad eum modum quo duæ forme ignis respectu eiusdem subiecti repugnant. Hinc simul non possunt poni in eodem subiecto. Cum ergo alteruter sit habendus, natura mavult antiquum quam novum, cum sint eiusdem rationis. Hæc nostra responsio Adversariis non potest esse vsui, quamvis id ipsi considerant, quia primum & secundus gradus homogeneus, se invicem optimè compatiuntur in eodem subiecto, ergo ex formali repugnantia non potest ratio peti: proinde aliunde querenda est.

XLIV. Reddunt ergo rationem à priori cur simile non agat in simile, quia cessat finis agentis; nam finis agentis est assimilare sibi passum, hoc obtento quiescit. Quoad hunc finem remitto Lectorem ad P. Ovid. c. 5. de gener. p. 1. an. 19. qui licet conetur homogeneitatem defendere, hanc tamen responsionem ingeniosè rejicit, ostendens finem accidentium non esse, assimilare passum tantum sibi, sed sicut ipsa sunt propter substantias, ita finem illorum esse productionem substantiarum, quo nondum obtento, sine ultimo earent. Accedit, quod, cum Author naturæ alicui rei certum finem constituit dedit etiam ipsis proportionata media ad illum finem ex parte virtutis effectricis: atqui huic fini longè magis proportionata erit talis subordinatio graduum, ut etià desit virtus ad eum gradum, qui est superior.

XLV. Sunt tamen hæc omnia de actione similis in subiectum iam antecedenter assimilatum, vel in intensius, at cur neque assimilat: cur agens calidum ut duo nihil amplius agit in calidum ut vnum? habet virtutem productivam illius gradus, qui est secundus & nondum obtinuit finem, quia calidum ut vnum nondum est simile calido ut duo. Quid iam deerit? aiunt, iam obtinuisse suum finem, quia finis agentis est assimilare sibi passum *quantum potest*. Verissimè dictum. Etiam Plato hic jubet quiescere, ubi feceris quantum potes. Sed hoc ipsum est in questione. Ego contendo in homogeneitate non posse dari rationem, cur calidum ut duo postquam in passum produxit vnum gradum, iam assimilaverit *quantum potest*. Nam querere, cur ita assimilaverit, ut iterum non possit, & cur assimilaverit quantum

potest, meo iudicio vnum & idem est. Affirmant illi posse dari rationem & dicunt hanc esse, quia obtinuit hunc finem quod assimilaverit, *quantum potest*. Quæ ratio brevius sic reddi potest: Ideo non potest agens sibi passum magis assimilare, quia assimilavit *quantum potest*. Quod est idem per idem.

XLVI. Dicunt: non posse perfecte assimilare quia non est penetratum. Sed redit totum argumentum: Approximatio sine penetratione sufficit ad producendum primum gradum, cur non etiam ad secundum? cum hic sit eiusdem penitus rationis cum primo; cum subiectum minus resistat, cum finis agentis nondum sit obtentus. Neque sufficit respondere hoc ideo fieri, quia alias nunquam posset finire ipsa actiuitas: licet enim hoc verum sit, est tamen tantum ratio à posteriori. Nos rationem à priori querimus. Quam dicimus dare Heterogeneitatem, non autem Homogeneitatem. Rationes à posteriori neutri negamus.

Verum quidem est, quod etiam in gradibus heterogeneis maior approximatio (intra latitudinem naturalem) faciat, ut plus possit producere, quam minor, sed huius ratio in promptu est: cum enim gradus secundus sit alterius & quidem maioris perfectionis (ut colligitur ex argumento Theologico Theol. 41. explicato) mirum non est quod exigit maiorem conditionem.

XLVII. Præterea: unde mihi probant, supposità penetratione agens sibi passum perfecte assimilaturum? dicunt: quia expellitur, agens quo magis est approximatum hoc amplius agere, ergo si esset penetratum perfectissime ageret, & consequenter omnino assimilaret. Concedo ant. neg. cons. quia maior & maior approximatio extra penetrationem, sunt conditiones naturaliter possibiles, quibus merito DEVS virtutes naturales attemperavit. At penetratio est conditio supernaturalis: ego autem, ubi peculiaris ratio non viget, nunquam concedendam puto virtutem naturalem talem, quæ nunquam possit, nec potuerit habere suum actum sine miraculo; sed virtus perfecte sibi assimilandi esset aliqua virtus naturalis (sienim de obedienciali loquantur, non ero contrarius) ergo illam absolute non debemus concedere, nisi possibilis sit aliquis casus naturalis, in quo suum finem obtineat; non in ordine naturæ sit frustranea. Sicur ergo non concedimus Adamantem etiam si penetratus esset cum aliâ materiâ, propterea illic posse producere formam Adamantis, quia ceteris eum simpliciter carere virtute productivâ. Ita ergo

ego probabilius cenſeo gradū ſecundum caloris non poſſe producere alium ſecundum ſine conſortio ſuperiori gradū, etiam ſi eſſet penetratus; quia cenſeo illū ſimpliciter carere virtute, ſi abſit conſortium ſuperioris. Licet carentia virtutis mihi etiam tantū à poſteriore innotefcat; nam rationes à priori nobis ordinari debent à poſteriore innotefcere. Etenim cur ſecundus gradus etiā heterogeneus non habeat virtutem producendi alium ſibi ſimilem, quam tamen forma ignis habet, debemus tantū à poſteriori colligere, ſicut colligimus adamantem, angelum, quantitatem tali virtute carere.

XLVII. Ut tandem oſtendam in quo ſita ſit diſparitas inter utramque ſententiā. Concedo utramque primitus debere à poſteriore colligere duos v.g. caloris gradūs in agente, non poſſe producere alios duos in paſſo, ut proxime diſtum eſt. Tranſeat etiam hoc, quod utraque requirat tanquam conditionem ad agendum requiſitam diſſimilitudinem paſſi, in qualitate per quam ſit actio. His tamen ſuppoſitis Heterogeneitas oſtendit quā ratione illa conditio ſit neceſſaria nimirum cū duo primi gradūs eiſdem rationis habeant formalem repugnantiam ad idem ſubjectum, & nullus gradus poſſit producere ſimilem aut ſuperiorem, ſine conſortio alterius qui gradu producendo ſuperior ſit, requiritur diſſimilitudo; ſine quā producendus eſſet vel ſimilis gradus illi, qui iam receptus eſt in paſſo, aut ſuperior gradibus producentibus. Hic tacet Homogeneitas & in ſolā conditione quietiſcit; aut rationem illius reddit, vel à ſine iam refutato, vel à ſequelis primū conſequentibus ex conceſſa aſſimilatione, vel à morali- bus quibuſdam congruentijs. Quod quā non valeat, ubi res aliter componi poteſt, oſtendam exemplo inter utriuſque ſententiæ. AA. minimè contriverſo.

XLIX. Tam illi qui concedunt ſpecies viſibiles, quā qui eas negant, à ſolā experienciā diſcunt quod obiectum nimis remotum videri non poſſit. Præterea etiam in hoc conveniunt; quod dicant approximationem aliquam eſſe conditionem ſine quā hoc obiectum à tali oculo videri non poſſit. At in probandā hac conditione diſconveniunt. Qui ſpecies admittunt dicunt ideo requiri certam propinquitatem, quia obiectum debet agere vſque ad oculum producendo ſpecies: cum verò ipſa radii actiuitas ſemper decreſcat ac tandem finiatur, neceſſaria eſt approximatō, ut eō vſque radiare poſſit. Negantes autem ſpecies, nihil tale habent, quod dicant,

ideo & à nobis & ab Adverſarijs noſtris deferuntur. Nec audiuntur, licet dicant hanc conditionem à poſteriori eſſe notam, aliāque conditiones quæque à priori probari non poſſe, item hunc eſſe ſinem oculi humani, ut in tantam vel tantam diſtantiā videat, mulatque ſequelas ex negata hac conditione deducant. Non audiuntur, inquam. Tanti faciunt Philoſophi rationes à priori effectuum & experientiarum, ubi ſine gravibus incommodis haberi poſſunt. Ergo etiam audiri non debent, qui dicunt paſſi diſſimilitudinem, eſſe conditionem, ſine qua non poſſit exerceri actio; cū tam parū poſſint oſtendere, quid officiū habeat iſta conditio, quā illi, quid faciat approximatō, ſi ſpecies non dentur. Imò minùs iſti: cū ea conditio quam requirunt faciat maiorem reſiſtentiam in paſſo. Quidam nolunt dicere, ideo admittendas eſſe ſpecies intentionales, ut poſſimus dare rationem à priori, cur fiat talis vel talis Viſio. Sed ideo admitti ut habeamus determinatum oculi ad hanc Viſionem. Ego vero arbitror determinatum & rationem à priori quærere hic nihil diſſerre, qui enim cauſam determinantem quærunt, utique rationem à priori indagabit.

Hæc pro ipſa Heterogeneitate ſecundum ſe diſta ſunt. Deinceps quanta ſit iſta diverſitas, indi- vidualis an ſpecifica, reſtat examinandum.

L. Heterogeneitas tantū individualis parcior eſt in multiplicandis rerum perfectionibus, quā ſit illa, quæ dicit quodlibet indiſiſibile caloris diſſerre ſpecie incompletā ab altero intenſivo indiſiſibili. Saltem quoad vocabulum quidquid ſit dēre, Nam quæſtiones inter differentiā ſpecificam & numericam fere ad nominis ſitem pertinent ut in- nuit Arriaga d. 3. de anima ſ. 4. ſubſ. 2. Mihi tamen probabilius videtur ſpecie partiali diſſerre. Quod probo: exceſſus & diverſitas tantū indi- vidualis non obſtat quominus gradus inferior poſ- ſit producere ſuperiorem: ergo individualis tan- tum heterogeneitas non præſtat id, propter quod inventa eſt heterogeneitas. Conſequentiā patet ex diſtis; hinc enim non daretur ratio cur ſimile non agat in ſimile. Ant. Oſtendo ex ſententiā iam ſatis receptā, quā docetur, individuali eiſdem ſpe- cieci (inter ſubſtantias) eſſe in perfectione indi- vidualiter inæqualia, & ſæpe contingere, ut mater ſit individualiter imperfectior filio: quem tamen etiam ipſa producit, ut concedimus, ne ſit neceſſe in his univocis quoque generationibus ad Deum ut cauſam

causam particularem confugere, ergo etiam in gradibus, si detur tantum individualis diversitas, quivnum potest, etiam alterum poterit producere, & certè hæc ipsa censenda est notabilis diversitas, (in effectibus ad hanc causam in individuo non determinatis) quando una res potest ab hoc produci, non autem altera, cæteris paribus. Hæc ergo necessitas si sufficit ad heterogeneitatem absolute distam, etiam sufficit ad specificam. Fatendum tamen est minus efficaciter vigeri hanc specificam heterogeneitatem, quam heterogeneitatem absolute sumptam.

L. I. Novitatis accusatur sententia, quod nullus adferat. A. qui eam docuerit. Sed neque Oppositum de heterogeneitate tantum individuali facile aliquis expresse docuerit præter Tellez. Plerique enim ita docent graduum dissimilitudinem, ut ab utraque abstrahant: Suarez ita obscure locutus est, ut in utramque partem citetur? Mendoza nequius ullam facit mentionem, contentus dixisse dari heterogeneitatem. Quod ipsum R. fecit in theor. Physico-Mathemat. Lugo citat. n. 44. ait gradus esse *saltem* individualiter heterogeneos. Quo satis innuit pronum se esse ad specificam heterogeneitatem. Quod etiam probatur ex unione substantiali, quam idem Author admittit specificè heterogeneam. Ariaga vero D. 3. de gener. n. 50. habet hæc expressa verba: *Dico si gradus intensiōis heterogenei sint, multò probabiliorē esse priorē dicendi modum, nāpe eos differre specie partiali.* Et adfert hoc ipsum argumentum, quod thesi priori attulimus. Denique hæc nostra sententia thesibus Optime fundatio vulgata, & in hac nostra Almâ univērsitate cum plautu publicè defensa est. Quæ ideo addo ut appareat hanc doctrinam, non primum à nobis excogitatam esse.

L. II. illam tamen aliqui ex hoc ferè solo capite rejiciunt, quia sine necessitate in novas se titicas ingerit, ut ipsi aiunt. At hoc me non movet. Video enim in quantas difficultates se induat Philosophia per admissas species intentionales (ut iam monui) & tamen illas recipit propter similem causam. Itaque dum assero: *cæteris paribus* præter entium multiplicationem non volo dicere, quòd propterea deferenda sit sententia reddens rationem, si cætera quomodocunque sint imparia, id est si aliquam difficultatem patitur, quam altera non patitur. Qui enim dicit quod minus est non propterea negat maius, sed tantum abstrahit ab illo.

L. III. Videamus tamen, quænam sint illæ tri-cæ. Octo adferuntur. 1. In hac sententia doceri omnem intensiōis gradum consistere indivisibilibus *pene* innumeris. Verum est, docet absolute tamen dicit esse numerabilia & simpliciter finita. At contraria multorum sententia docet quemlibet gradum consistere partibus *omnino* innumeris. Quæ *pene* innumeras tantum superant multitudine, quantum æternitas superat quodcunque tempus. 2. Aiunt omnia ista indiscibilia esse à se inuicem specie diversa. Et hoc concedimus de specie inæquata ordinatâ ad unicam totalem speciem v. g. caloris constituendam. Huius tamen quantæcumque multiplicationis, per totas Theses ostensa est necessitas. Dico insuper cum hoc qualicumque incommodo cætera quæ admittimus ferè coincidere. 3. Pergunt: quemlibet talem gradum vltimo excepto, v. g. primum respectu secundi, secundum respectu tertij &c. habere verè & propriè distam prioritatem naturæ. Hoc idem docent illi omnes, qui determinationem ad individuum desumunt ab his circumstantijs, quos inter etiam obijcientes sunt; nam (secundum hos) DEVS ideo concurret ad hunc gradum qui iam est secundus, quia primus iam est positus, & quia cæteræ circumstantiæ sunt tales. Ergo primus habet virtutalem præsuppositionem fundatam in abalitate (ut ipsi loquuntur) ergo habet veram & propriè dictam prioritatem. Mend. D. 5. de gener. sect. 2. §. mihi. 77. merito miratur eos, qui admissa hac prioritare naturæ gradus tamen tradunt homogeneos. Et Ovied. c. 4. de gen. p. 2. n. 53. ostendit talem graduum subordinationem necessariò inferre aliquam dissimilitudinem, quæa videt:

L. IV. Quarta difficultas quæa obijciunt est: quod doceamus quodlibet indivisibile natura prius esse propriè dictum subiectum posterioris. Hoc nihil differt à secundo, nam (ut ingeniosè quidam R. advertit thes. 58. acroamat. phys.) data hypothefi quod unus gradus sit specie differens & perfectior altero, connaturalius & consequentius videtur, quod unus subiectivè recipiatur in altero. Vbi dictus R. rectè dissolvit ea, quæ contra hanc receptionem ab alijs mota sunt. Eapropter non adduco, quia illæ legi possunt. Si quis tamen vellet dicere hos gradus licet dissimiles esse æqualis perfectionis; aut licet inæqualis perfectionis sint tamen immediatè non uniri sibi inuicem, sed tantum eidem subiecto, non teneretur admittere

vnus esse subiectum alterius. Verum tunc vel non gauderet illo argumento Theologico vel deberet admittere duos gradus caloris in eodem subiecto non magis uniti quam gradus caloris, cum gradu frigoris; quia etiam hi vniuntur eidem subiecto. Vnde consequens est physicè loquendo illos non magis constituere vnus ens, quam isti duo.

LV. Quintum quod opponunt, est, quod secundus gradus non possit connaturaliter produci nisi supposito primo. Concedendum etiam hoc est ab ipsis, qui omnimodam determinationem ad individuum circumstantijs & ipsis creaturis adscribunt, docentque dari tam perfectam proportionem rerum omnium singularium, in hoc Vniuerso, vt maior non sit possibilis. Vnde consequens est, secundum gradum habere talem proportionem ad primum, quem de facto presupponit; vt non posset naturaliter illum non presupponere, alijs perfectior proportio esset possibilis; talis scilicet, quæ naturaliter dispensari non possit. Vnde conficitur, primum gradum in omni suo statu naturali, debere esse priorem natura, secundo. Sextum; quod duo gradus caloris non possint producere alios duos nisi ipsis adjungatur tertius. Hoc & Homogeneitas concedit, licet eius rei rationem non possit reddere. Septimum, quod tot miliones specie distinctarum vnionum admittendi sint, quod miliones indiuisibilium. Adversarij vel debent non vnire gradus vel debent infinites plures numero distinctas admittere quia plures admittunt. Quoad specificam diuersitatem hoc argumentum non differt à secundo. Proinde hic quoque idem respondendum est.

LVI. Octauum erat quod nostra sententia commodè sustineri non possit, quin vel admittatur infinitum actu, vel supponatur sententia alia, quam docere vt probabilem licet non possimus. Sed facile id negatur à nobis. Si dicamus calorem vt octo componi ex centum indiuisibilibus intensiuis (ponamus ita, in re ipsâ plura sunt) & tamen quodlibet illorum extensiuè sumptum esse diuisibile in infinitum; infinitum actu non admitto (si tamen Aristotelicum continuum defendi possit sine infinito) & tam parum aliquam veritam sententiam presuppono quam parum Arriaga supponit continuum extensiuum componi ex meris indiuisibilibus virtualiter extensis, dum docet continuum intensiuum ex meris indiuisibilibus constare. Et quam parum is qui dicit ani-

mam Equi esse indiuisibilem intensiuè; tenetur etiam admittere illum extensiuè indiuisibilem esse.

LVII. Quod Arriaga num. 75. contra Heterogeneitatem, dum dicit: si ponerentur plures gradus caloris omnino similes in eadem manu fortius sentiendum calorem, quam si tantum vnus gradus foret. Verum esse sentio: sed inde tantum sequitur ex hac solâ maiore sensatione non probari Heterogeneitatem, sicut neque probatur Homogeneitas. Sed ad summum intensio abstrahens ab homogeneitate & Heterogeneitate; nam si essent plures gradus heterogenei etiam Adversarij non negabunt futuram maiorem sensationem, ergo cum hac experientia (quam tam alijs distinctionis causâ immediatam vocari) æquè stat Heterogeneitas, quam Homogeneitas. Breviter dico: Heterogeneitas etiam huius experientie rationem dare potest, & simul alterius de passo non assimilando: (quam mediatam experientiam dico) Homogeneitas licet huius dare possit, non tamen alterius. Ergo illa plurium experientiarum potest dare rationem, quam ista. Et consequenter est magis Philosophica. Instantia Arriagæ de pluribus guttis vini rubri conjunctis & magis mouentibus sensum tantum probat Homogeneitatem esse similiorem illi experientie, non autem quod melius rationem reddat. Quod non præjudicat alteri sententie, quæ ex aliâ experientia roboratur. Quod si in solâ similitudine acquiescendum foret, dicendum esset intensiorem fieri per additionem plurium partium subiecti, sicuti fit in dictâ instantia. Quod ipsum, quia negat Arriaga ob alias experientias, idem & nos sine piaculo faciemus.

LVIII. Ad quem vsque gradum vel indiuisibile agens possit sibi assimilare passum, experientia defectu determinare non possumus. Quando dictum est duo indiuisibilia posse vnum producere, non assertiuè sed exempli causâ dictum est. An quinque an etiam decem requirantur ad primum, nunquam nobis notum est, quia tam remissam intensiorem experiri non possumus. Hoc tamen certum est quod quo magis agens in densitate excedit passum, hoc magis ceteris paribus posse sibi assimilare. Vnde non video quomodo convincendus esset, qui diceret agens aliquando posse passum in densitate & extensione ita excedere, vt illud possit assimilare vsque ad vltimum indiuisibile exclusiuè. Neque hac ratione Sphæra actiuitatis in infinitum extenderetur, Licet enim

inter agens & proximum palmum esset talis excessus: deinde tamen inter primum palmum & secundum non esset, nec aequalis approximatio primi agentis, ut illum secundum palmum etiam posset assimilare usque ad dictum indivisibile: sicut primum potuit.

LIX. Concessâ hac subordinatione graduum, non propterea admittendum est, quod octauus gradus solus possit producere omnes inferiores. Quia ex nullo capite necessarium est ipsi tantam virtutem concedere. Non ex maiore perfectione octavi præ reliquis; nam anima etiam perfectior est visione, quam tamen producere non potest sine concursu speciei. Neque ab experientia: quia cum octavus nunquam applicetur sine alijs, non possumus scire illum aliquando solum producere inferiores sine concursu aliorum. Potius inde probatur adæquatam virtutem octavo soli concedendam non esse, cum non sit necessaria. Concurrit ergo septimus gradus cum octavo ad producendum sextum, quintum, quartum &c. An autem inferiores etiam concurrant partialiter ad superiores v. g. tertius ad quartum & quintum puto cum Oviedo certò determinari non posse. Si tamen divinare licet, probabile censeo concur-

tere. Quia sicut experimur minores ignes juvare maiorem ad longius extendendam sphaeram activationis, ita mihi probabile est calidum ut sex, si ipsi adjungantur multa calida ut duo, in remotiore parte sphaeræ posse producere tertium gradum, quam si abessent illa calida ut duo. Huic tamen vltimæ opinioni plus non tribuo, quam quantùm talis congruentia valere potest.

LX. Et hæc de isto entia multiplicandi fundamentis nobis occurrunt. Nemo tamen putet nos hoc unum agnoscere. Istud stabilire conati sumus, alia non rejicimus. Scio enim sæpe Philosophos cum in unâ materiâ ad entium pluralitatem convicti sunt, eandem deinde extendere ad materiam prioris Similem: licet in hac idem argumentum non reperiant, quod in illâ. Ut cum ex cognita distinctione unionis ab animâ rationali & accidentibus Eucharisticis argumentantur ad reliquas formas substantiales. Quas etiam à suâ unionis distinguunt, licet neque à fide, neque experientiâ convincantur, sicut in illis. Quæ autem & quanta esse debeat huiusmodi similitudo, ut sufficiat ad extorquendam naturæ suam tenacitatem vellem ab alijs ostendi, cum hæcenus nihil repperim in quo stare possem.

Approbatio Theologica.

Natura indoles non sordide avara est, nec prodigè profusa. Qui equò parcius de ea sentiunt, parcum eorum genium Physica hæc disputatio non minùs subtili ingenio, quàm acrilimatoque iudicio conscripta merito in libertiorem sensum laxare poterit, & fortè (si affertur imponant) etiam debeat. Quæ cum in super Fidei, & bonis moribus non adverse sit, jure suo lucem à publico typo accipit, data a ijs, quibus inuestiganda veritatis regula est non voluntas, sed ratio.

Sigismundus Schnuernberger,
Societatis J E S V, SS. Theologiae Professor Ordinarius,
& p. r. Decanus.

Approbatio Philosophica.

Accurata hæc de necessitate multiplicandi entia disputatio propositum scopum per varias materias doctè & clarè persequitur. Eam proinde, ut intelligenti lectori gratam fore, ita publica luce & prelo dignissimam censeo.

Franciscus Strobl, Societatis J E S V, Philosophiæ Professor Ordinarius & nunc Decanus.

